

Blahopřání Blance Desortové a Svatoplukovi Bílému

V únorových dnech tohoto roku slaví své životní jubileum dva členové redakční rady *Živy* – RNDr. Blanka Desortová, CSc.,

a RNDr. Svatopluk Bílý, CSc. Přejeme jim i za ostatní kolegy z redakční rady hodně zdraví a radosti z dalšího poznávání.

Pavel Kovář

Česká společnost pro krajinnou ekologii – udržovatelka oboru v mezinárodních návaznostech

Patnáct let od vzniku nové vědecké společnosti není mnoho, ovšem ve stále se zrychlujícím vývoji základních i aplikovaných věd to není až tak málo. Vědecké společnosti sice nemohou nahradit výzkumné instituce zřízené ke generování primárních poznatků nebo přenosu badatelských výstupů do praxe, ale mohou poznání stimulovat – jak svou kontaktní a sociální rolí ve vědecké a zájmové komunitě, tak podporou organizační a projektové logistiky. Věnujme proto zastavení malé bilanci činnosti spolku v základu přírodovědeckého, nicméně povahou práce a svými dopady šířeji mezioborového.

Geneze

V r. 1982, po bouřlivém oborovém vývoji a diskuzích na konferencích a kongresech zejména v evropském a následně severo-

americkém prostoru, byla založena Mezinárodní asociace pro ekologii krajiny (International Association for Landscape Ecology, IALE). K ustavení této globální profesní sítě došlo v průběhu mezinárodního symposia na území tehdejšího Československa, v Piešťanech. Další roky přinesly zakladatelské monografie, resp. učebnice ekologie krajiny, které posouvaly integraci předtím méně propojovaných oborů dále k jednotné nauce o geografických a ekologických systémech a nacházely teoretická jádra rozvíjeného směru (Zonneveld 1979, Naveh a Lieberman 1984, Forman a Godron 1986 aj.). Generace uvedených autorů stála na ramenou předchůdců z doby, kdy explicitně formulované sousloví „ekologie krajiny“ zaznívalo jen nesměle a sporadicky (např. Troll 1939, Dansereau 1957, Krajina 1958).

Stálým zájmem B. Desortové je ekologie fytoplanktonu – primární produkce jeho jednotlivých zástupců, problematika eutrofizace povrchových vod a možné dopady klimatické změny. Působí na oddělení hydrobiologie Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka v Praze.

S. Bílý byl po dlouhá léta vědeckým pracovníkem a kurátorem brouků entomologického oddělení Národního muzea v Praze. Jeho hlavní specializací je čeleď krasovitičků (*Buprestidae*) a larvy xylofágních brouků.

V reakci na popsany vývoj vzrůstala také u nás poptávka po odborně laděné platformě, kde by se setkávali nejen badatelsky a prakticky orientovaní zájemci o práci s krajinou, ale také „lidé z terénu“, tedy vzdělaní amatéři v dobrém slova smyslu. Na území tehdejší ČSSR pořádal pravidelná mezinárodní setkání ve sféře krajinné ekologie se silným důrazem na územní plánovací praxi Milan Ružička z Ústavu biologie krajiny Slovenské akademie věd (založen 1974) – předchůdce současného Ústavu krajinné ekologie SAV (1990) v Bratislavě. A rovněž mezinárodní konference Bioindicators Deteriorationis Regionis zaměřené hlavně na problémy znečištěného prostředí a poškozené industriální krajiny organizoval pražsko-průhonický Ústav krajinné ekologie Československé akademie věd (1971) pod vedením Emila Hadače (viz také *Živa* 2012, 4: LXX–LXXI). Základy ekologického zkoumání v české části státu postavené na mezioborové komunikaci několika pracovních skupin povstávaly jak z teoretických studií, tak ze sběru originálních dat v modelových územích Třeboňska, Broumovska a Mostecka. Za shrnující koncepční publikace lze jmenovat např. článek E. Hadače a kol. (1977, v zahraničním vědeckém tisku *Landscape Planning*) nebo českou knihu *Krajina a lidé – úvod do krajinné ekologie* (E. Hadač, Academia, Praha 1982). Hlavní autor, tehdejší ředitel ústavu, ve svém pracovním úsilí nezapršel, že je žákem geobotaniků Jaromíra Kliky (Plánujeme s přírodou, Brázda, Praha 1948; také *Živa* 2012, 4: LXVII–LXVIII) a Vladimíra Krajiny (*Živa* 2012, 4: LXIX), který po komunistickém převratu emigroval, aby v kanadském Vancouveru na University of British Columbia založil vlastní kontinentálně respektovanou biogeoklimatickou školu.

V 80. letech 20. stol. poznamenalo Ústav krajinné ekologie ČSAV „vymístění“ z jeho několika středočeských pracovišť do jednooborově profilovaného jihočeského centra, což budilo u skeptiků pozdějším vývojem potvrzený názor, že půjde o začátek konce sotva se rozběhnoucí instituce pro obor, který je režimu nepohodlný. Exodus nejlepších pracovníků jak do tuzemské, tak zahraniční emigrace spojený s náhradou komunistickými kádry ústav přežil. Ovšem

1 První výkonný výbor České společnosti pro krajinnou ekologii, CZ-IALE (2000–04). Zleva: Antonín Buček, Pavel Kovář, Martin Braniš †, Michael Bartoš, Zdeněk Lipský, Pavel Trnka †, Jan Votýpka

